MODALITĂŢI DE TRANSFER AL CUNOŞTINŢELOR ÎN SOCIETATEA INFORMAŢIONALĂ PRIN DICŢIONARE TERMINOLOGICE ELECTRONICE

Inga DRUŢĂ

Abstract

Terminological dictionaries, including the electronic ones, are efficient instruments in promoting national terminologies and connecting to the international usual terminology. An electronic dictionary of terms, compiled according to modern exigencies, is an excellent source in learning specialised languages and in efficiently transferring knowledge from one culture to another and will facilitate interlinguistic and intercultural dialogue. We shall refer to the experience of the National Centre of Terminology (Chişinău) in the domain (BDT, *Logoteh*) and to some other similar products in the Republic of Moldavia.

Keywords: Electronic dictionaries, terminology, special language, interculturalism, neologisms

Dicţionarele terminologice, inclusiv cele electronice, sunt instrumente eficiente de promovare a terminologiilor naţionale şi de conectare la terminologia internaţională uzuală.

Un dicţionar electronic de termeni, elaborat conform exigenţelor moderne, este o sursă excelentă de cunoaştere a limbajelor specializate şi de transfer eficient al cunoştinţelor dintr-o cultură în alta, care contribuie la facilitarea dialogului interlingvistic şi intercultural.

Preocupările terminologice au fost determinate de progresele apărute în noile domenii ale ştiinţei – generatoare de neologisme –, cât şi de tendinţa societăţii de a se globaliza, de a ajunge la o societate multilingvă, de a-şi armoniza rapid şi eficient terminologiile.

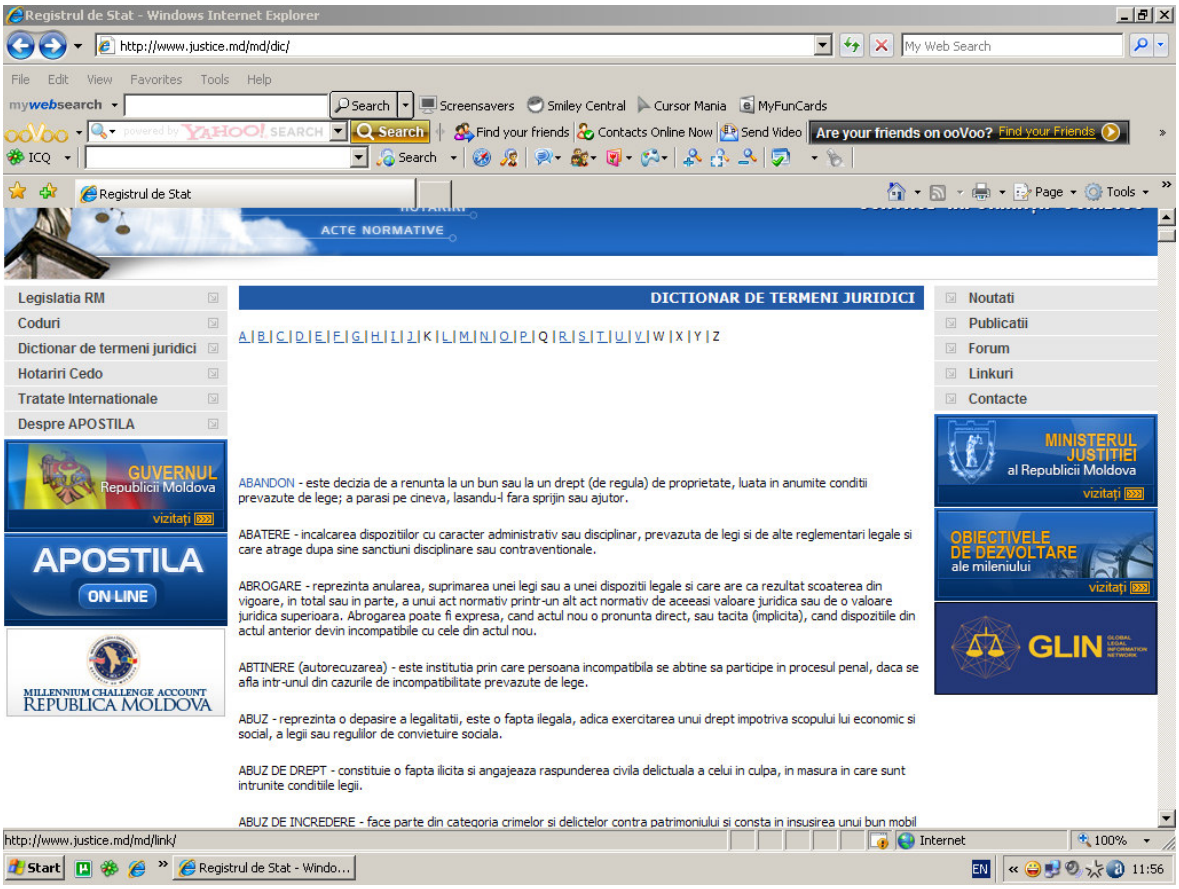
Ne vom referi în continuare la experienţa Centrului Naţional de Terminologie din cadrul Institutului de Filologie din Chişinău în domeniul în discuţie (BDT, *Logoteh*) şi la alte produse similare din Republica Moldova.

Elaborarea dicţionarelor terminologice electronice are multiple implicaţii sociale, ştiinţifice, culturale, economice. Crearea la centrele de cercetare din Republica Moldova a unor bănci terminologice moderne care funcţionează în regim interactiv contribuie la instituţionalizarea limbii române ca limbă oficială.

Un pas semnificativ în direcţia creării unui dicţionar terminologic electronic modern este *Dicţionarul de termeni juridici*, aflat pe pagina de internet a Centrului de Informaţii Juridice din cadrul Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova (http://www.justice.md/md/dic/). Dicţionarul este monolingv, explicativ, cu termenii definiţi în limba română, aranjaţi în ordine alfabetică, şi conţine circa 700 de termeni. Valoarea acestui produs este indiscutabilă, însă, în virtutea faptului că societatea din Republica Moldova este bilingvă şi tot mai deschisă contactelor cu alte limbi şi culturi, se

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

impune completarea dicţionarului cu echivalente terminologice în limbile rusă, engleză, franceză şi extinderea/actualizarea continuă a acestuia, cu implicarea specialiştilor şi a terminologilor-traducători. Subliniem că definiţiile termenilor sunt conforme cu legislaţia Republicii Moldova, ceea ce conferă unităţilor terminologice definite caracter de terminologie oficială, adică validată. Pe parcurs, drept urmare a extinderii dicţionarului, formatul actual al acestuia va trebui revizuit prin transformare într-o bază de date terminologice, mai compactă ca spaţiu pe pagina web şi mai comodă pentru utilizatori.

Un alt produs terminotic din spaţiul basarabean este *Dicţionarul electronic român-rus şi rus-român* RORUS, elaborat de compania chişinăuiană PRIMASOFT.

Dicţionar electronic român-rus
RORUS
versiunea 2.0

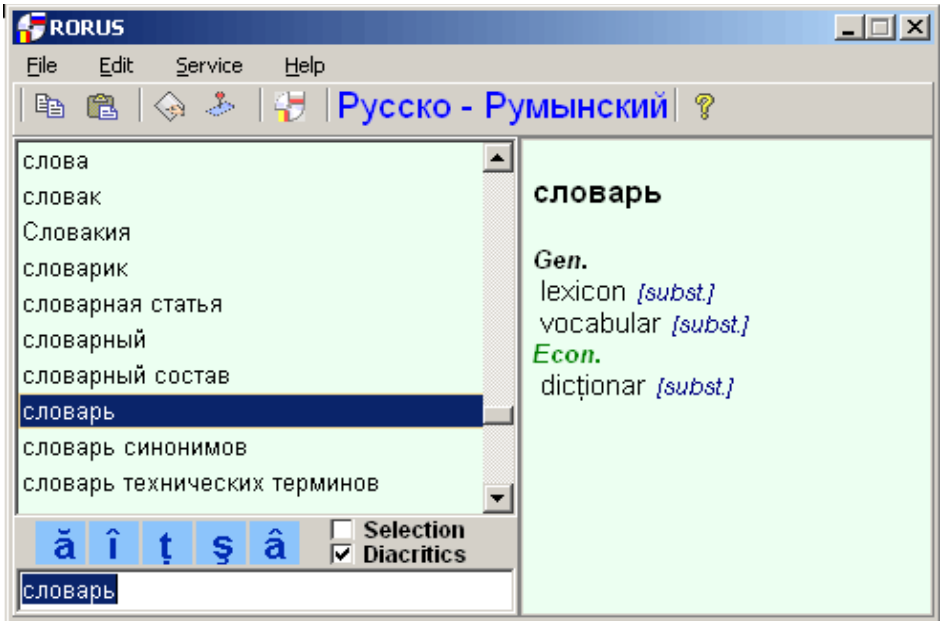

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

Caracteristici de bază:

- rus-român şi român-rus;
- **200.000** de cuvinte şi sintagme într-o direcţie de traducere;
- trecere rapidă dintr-o direcţie în alta şi invers;
- bază lexicologică modernă;
- traducere directă din redactori textuali MS Word etc. prin combinaţii de taste;
- posibilitatea ignorării simbolurilor diacritice pentru limba română;
- căutarea cuvintelor după participarea lor în combinaţii de cuvinte (selectare);
- compartimente: **general**, **economic**, **juridic** şi **tehnic**.
-

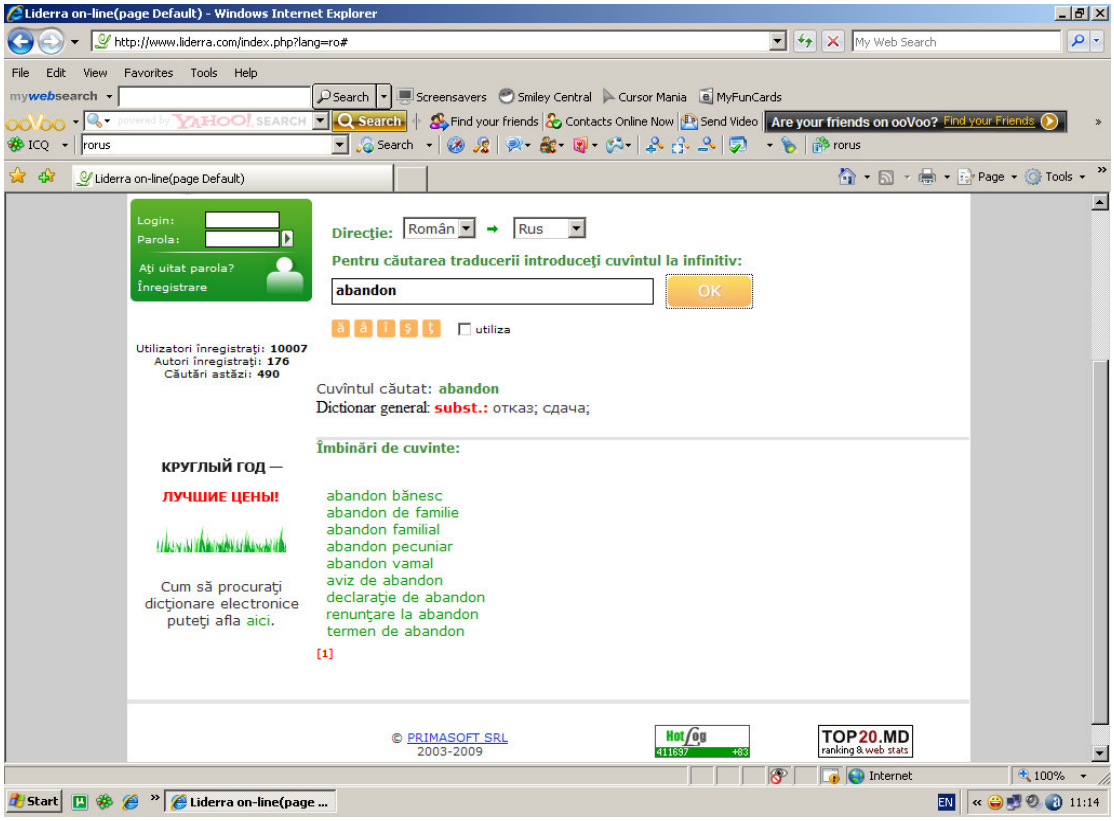
Interfaţa dicţionarului RORUS

RORUS este un produs comercial şi se distribuie pe CD, care se instalează pe un singur calculator pe bază de cod, fiind protejat de copiere. Versiunea instalată pe calculatorul utilizatorului este actualizată periodic prin accesarea paginii web a producătorului.

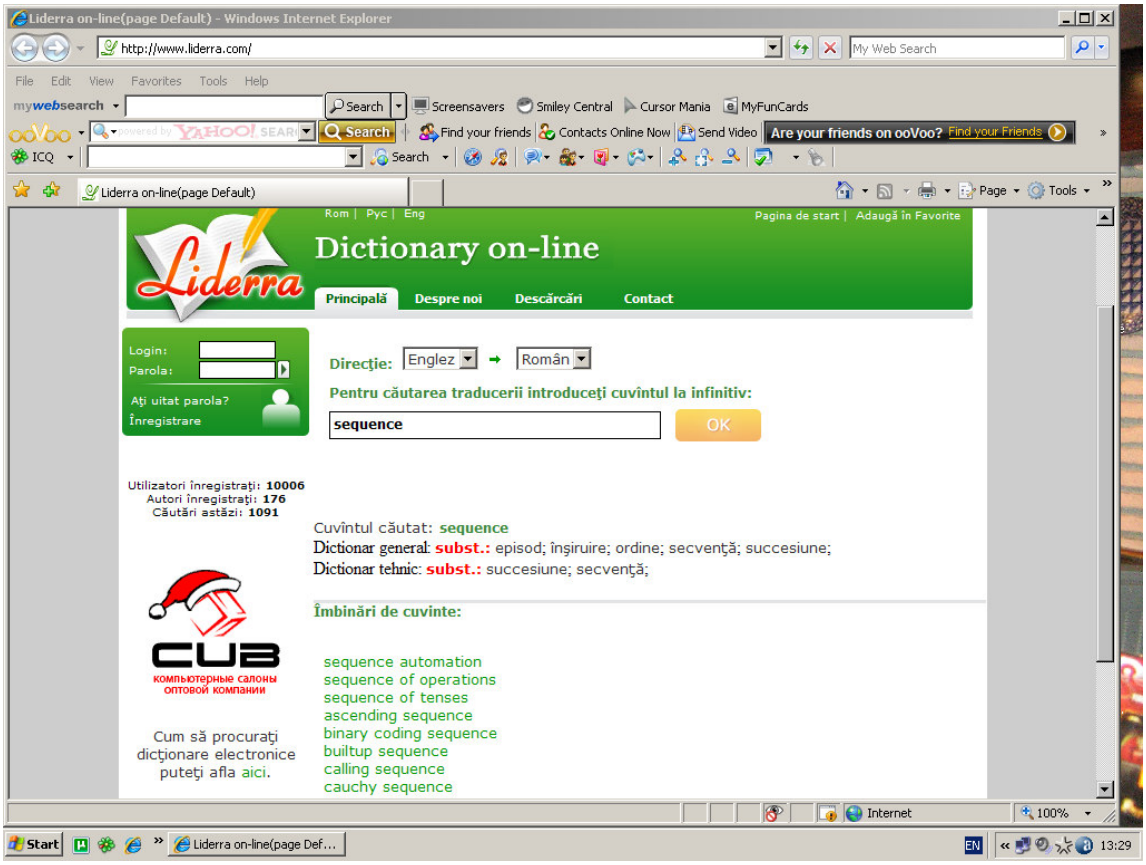
Versiunea on-line a dicţionarului RORUS funcţionează pe pagina http://rorus.net/:

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

După acelaşi model şi cu o interfață similară, PRIMASOFT a realizat şi *Dicționarul electronic român-englez şi englez-român* ROMEN, care conține 200.000 de cuvinte şi sintagme. Şi acest produs cuprinde compartimentele **general**, **economic**, **juridic** şi **tehnic,** funcționând şi în versiunea on-line:

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

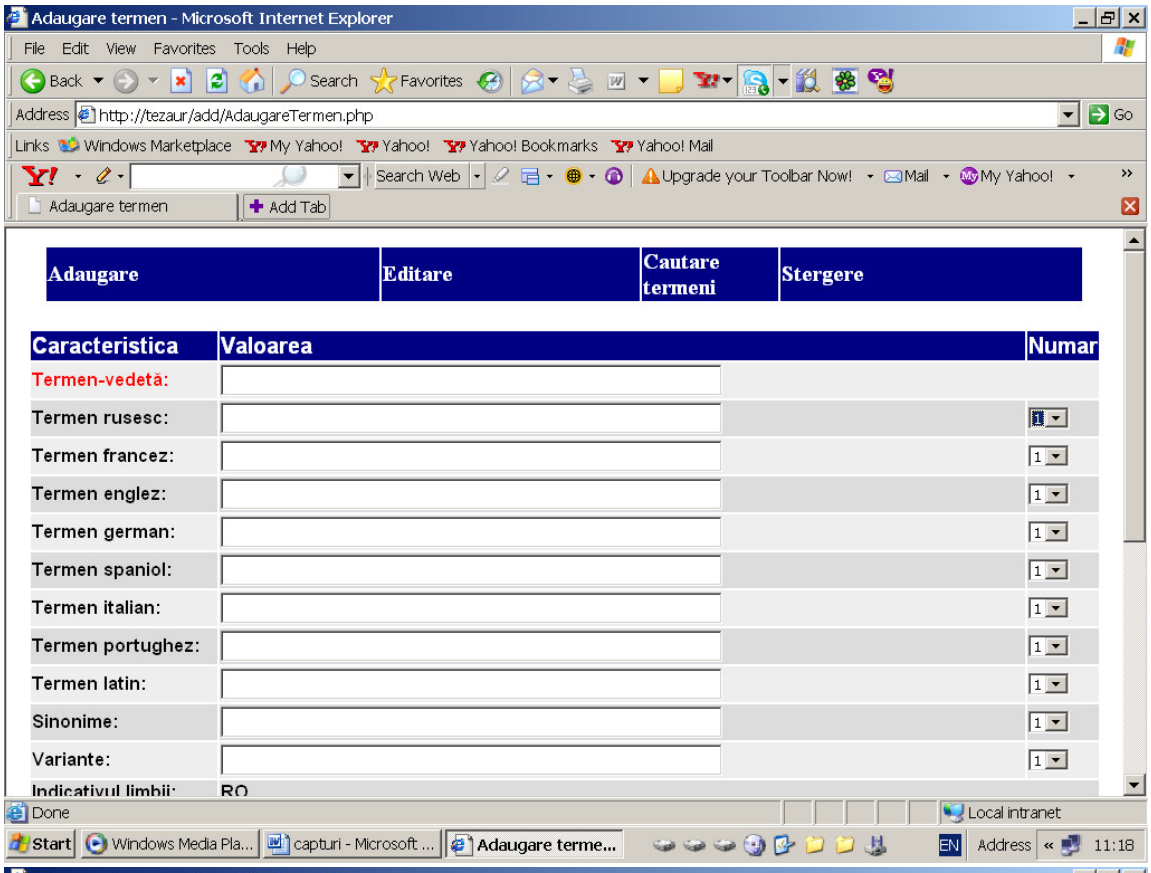
Eforturile Centrului Naţional de Terminologie din Chişinău în vederea creării unei baze de date terminologice au început în anul 2000, iar proiectul a fost finalizat în 2008 (sub rezerva revizuirilor/actualizărilor ulterioare).

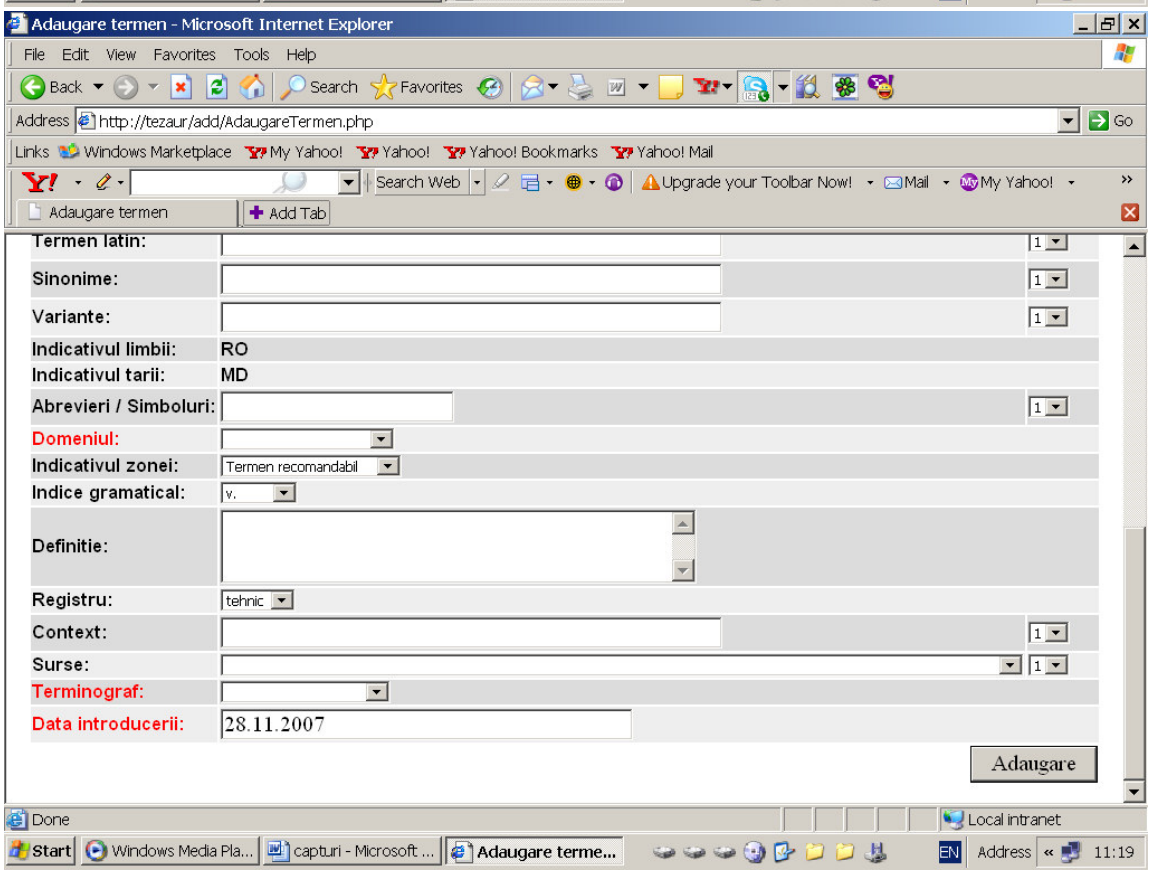
În cadrul BDT, conceptele sunt reprezentate prin termeni încadrabili în categoriile:

- termeni **recomandabili** (descriptori), care reprezintă cu exactitate conceptele cărora le sunt asociaţi şi a căror utilizare este recomandată de anumite surse;
- termeni **standardizaţi**, a căror utilizare este reglementată de standarde;
- termeni **favoriţi**, utilizaţi mai frecvent decât descriptorii;
- termeni **nerecomandabili**, a căror utilizare trebuie evitată.

Fişa terminologică a BDT cuprinde 20 de câmpuri, la care se adaugă data înregistrării, care se ataşează automat fişei:

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

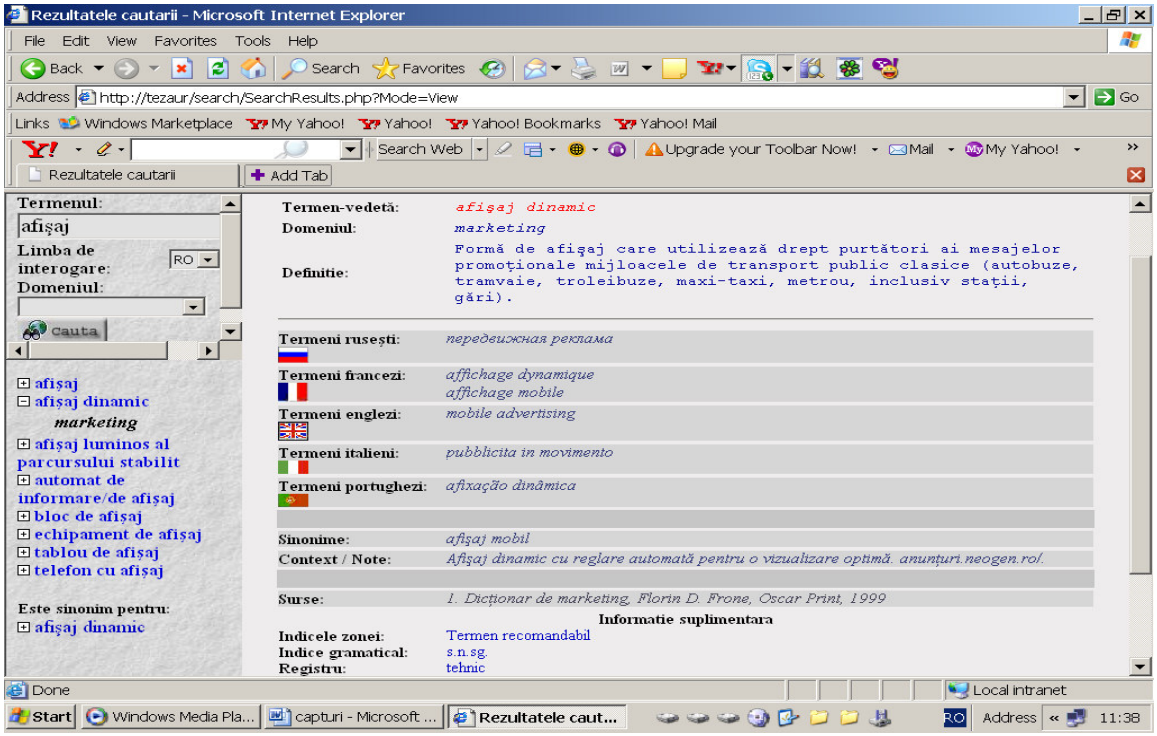

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

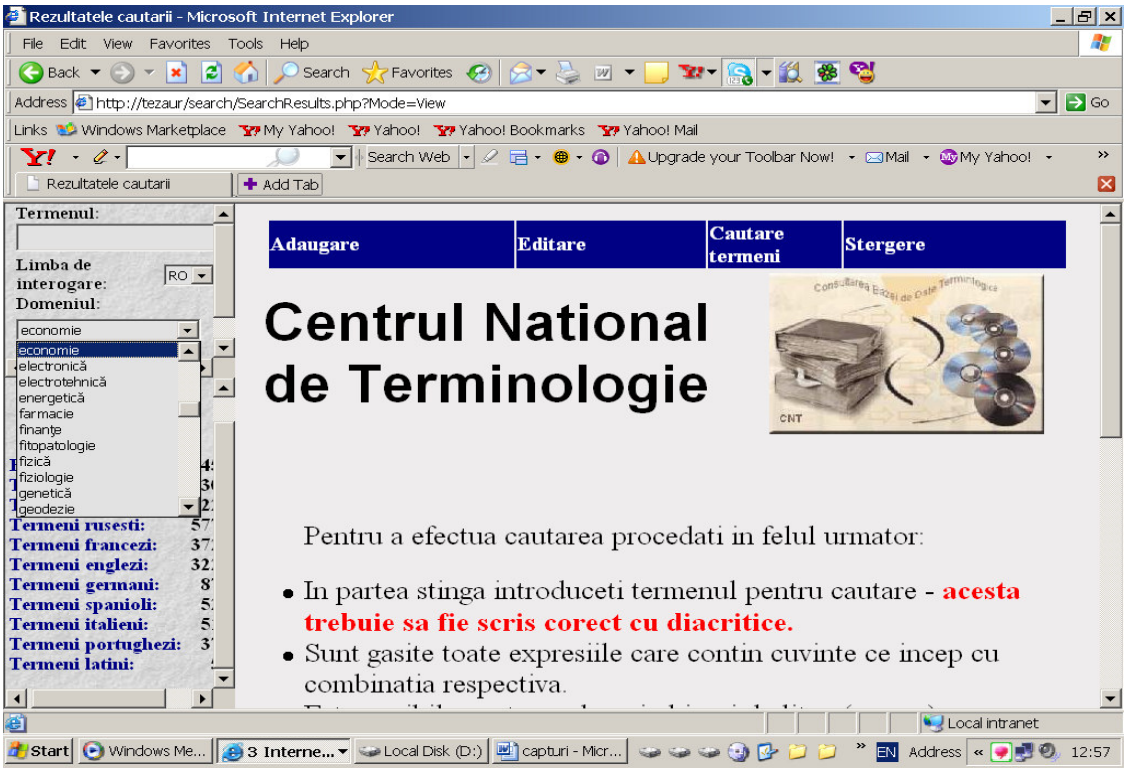
O înregistrare terminografică din baza de date consemnează pentru un concept: eticheta lingvistică (termenul prin care este desemnat conceptul), domeniul, definiţia în limba română, sursa definiţiei, contextul de utilizare, echivalentele în limbile rusă, franceză, engleză, germană, italiană, spaniolă, portugheză (pentru plante, specii, termeni din medicină etc. – şi în limba latină), sinonimele acceptate sau nerecomandabile, simbolul, abrevierea, statutul înregistrării (validată, propunere). Ca metadate, pentru fiecare concept se consemnează caracteristicile gramaticale şi numele terminografului. Unele înregistrări sunt însoţite de note privind statutul sau utilizarea termenilor stocaţi.

Consultarea BDT constă în alegerea limbii, urmată de tastarea termenului căutat în caseta de căutare, indicându-se sau nu domeniul de cunoaştere:

Actualizarea BDT se face prin operaţiile clasice de adăugare, modificare, ştergere:

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

În momentul de față, baza de date terminologice a CNT conține circa 50.000 de fișe terminologice vizând peste 60 de domenii. În etapa dată, specialiștii de la Centrul Național de Terminologie actualizează și completează înregistrările terminologice din BDT, precizează domeniile de cunoaștere și depun eforturi în vederea validării înregistrărilor.

Baza de date terminologice a CNT este vizibilă pe internet la adresa: http://cnt.dnt.md/romint/index.php și poate fi consultată de cei interesați fără restricții, constituind un instrument viabil, eficient de promovare a terminologiilor naționale.

Din 1989 (anul înființării), Centrul Național de Terminologie și-a propus mai multe obiective majore, între care:

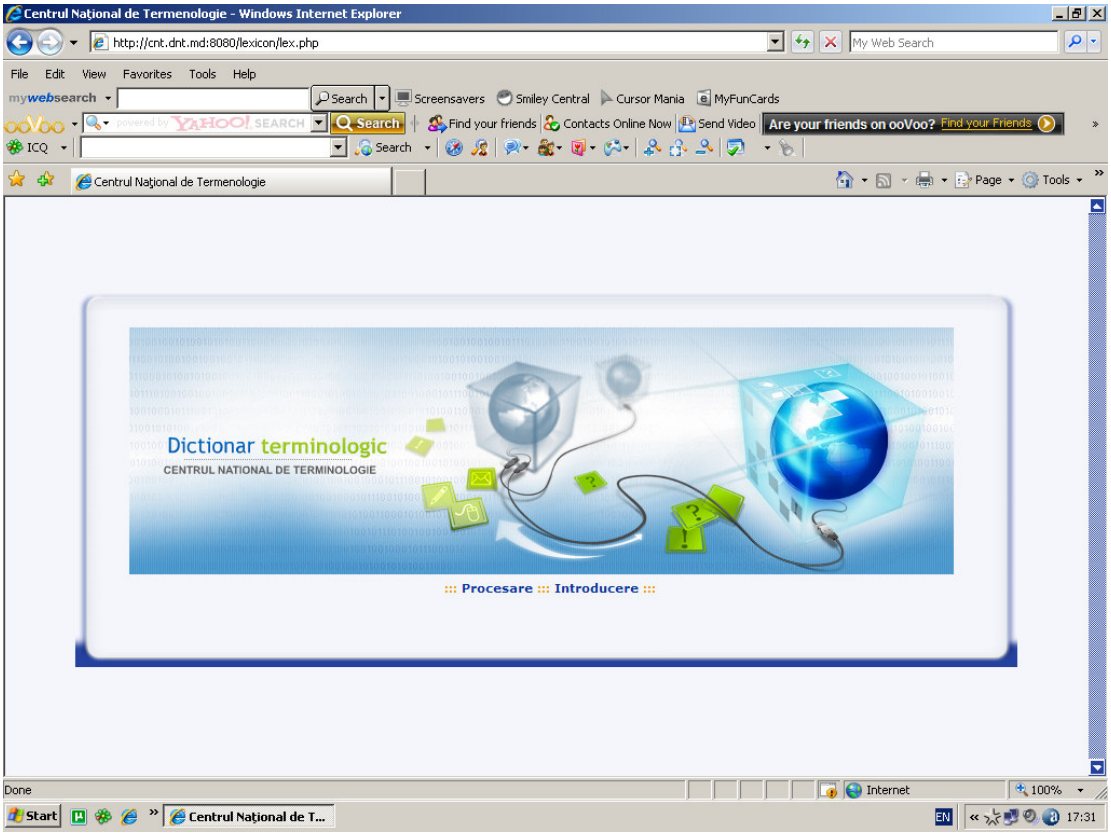
- crearea unui cadru favorabil cercetărilor de terminologie;
- elaborarea de resurse terminologice (dicționare, lexicoane, glosare) multilingve în vederea armonizării terminologiei românești cu cea din Uniunea Europeană;
- crearea și actualizarea unei baze de date terminologice;
- realizarea de instrumente moderne de lucru destinate traducătorilor.

Colectarea informațiilor terminologice din diverse surse, în special din dicționare/glosare specializate, standarde de terminologie, manuale, instrucțiuni, texte oficiale etc. a devenit o activitate constantă de terminografie în cadrul CNT, din care au rezultat, în primă etapă, glosare bilingve ce au constituit seria „Dicționarul profesiei" (în care au apărut *Dicționarul funcționarului public*, 1996, 1997; *Denumiri de profesii și ocupații*, 2000; *Dicționarul silvicultorului,* 2000*; Mic dicționar automobilistic*, 2002; *Dicționarul textilistului*, 2003; *Dicționarul feroviarului*, 2004; *Denumiri de mărfuri nealimentare***,** 2005; *Ghidul taximetristului*, 2005

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

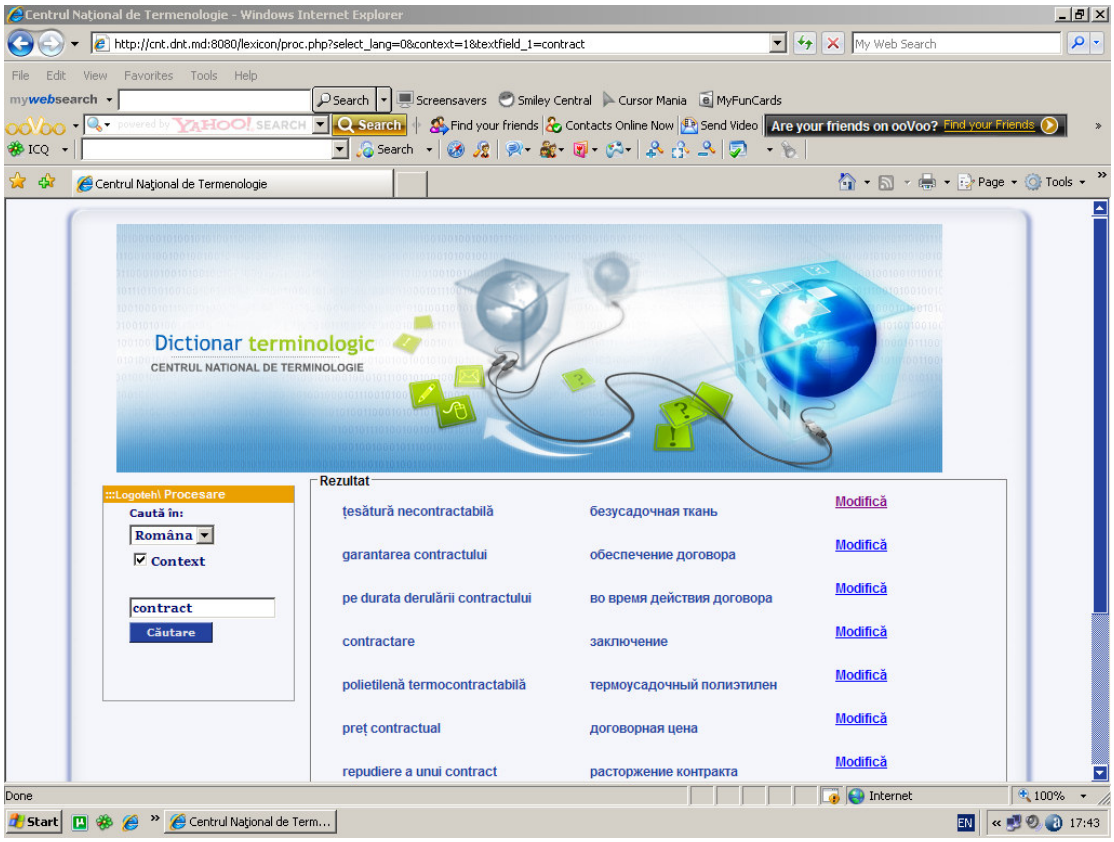
ş.a.), iar în etapele următoare, BDT şi proiectul LOGOTEH (dicţionar electronic de echivalente dificile).

Aceasta este pagina de start a dicţionarului LOGOTEH:

Dicţionarul este rus-român şi român-rus şi conţine sintagme şi unităţi terminologice mai desfăşurate, dificil de tradus, extrase din diverse surse verificate, în special din standarde, fără definiţii. Aplicaţia permite înregistrarea unor noi intrări, căutarea, modificarea şi ştergerea:

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)

Produsul în discuţie este în lucru şi va fi disponibil ulterior pe site-ul Centrului Naţional de Terminologie.

În prezent, crearea dicţionarelor terminologice electronice şi a bazelor de date terminologice reprezintă una dintre priorităţile teoriei şi practicii terminologice. Aceste produse favorizează comunicarea prin oferirea unor standarde de limbă validate, aplicabile în industrie şi tehnologie, iar, ca o reacţie inversă, aceste modele servesc la afirmarea unei limbi.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Bălănescu, Olga, *Limbaje de specialitate*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2000.
2. Bidu-Vrânceanu, Angela, *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2000.
3. Ciobanu, Georgeta, *Elemente de terminologie*, Timişoara, 1998.
4. Pavel, Eugeniu şi Rucăreanu, Costin, *Introducere în terminologie*, Bucureşti, 2001.
5. *Terminologia în România şi în Republica Moldova*, Editura Clusium, 2000.
6. Vintilă-Rădulescu, Ioana, *Terminologia şi problemele ei actuale*, Bucureşti, 1999.

BDD-A2771 © 2010 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:35 UTC)